

Presentatie Een veilige kerk

INTRODUCTIE:

Als je ergens veilig zou moeten zijn, dan wel in de kerk. Tegen zo'n stelling kan je moeilijk iets inbrengen. Wel is de vraag: hoe bereik je optimale veiligheid in jouw gemeente? Veiligheid begint bij openheid. Openheid begint bij 'open zijn' en 'open spreken'. Ga met elkaar in gesprek over het kwetsbare onderwerp: seksueel misbruik en de kerk. Deze powerpoint presentatie en de bijbehorende handreiking geven je handvatten om met diverse doelgroepen in jouw gemeente in gesprek te komen.

De ppt presentatie is samengesteld door het Meldpunt Seksueel Misbruik in Kerkelijke Relaties (SMKR), kortweg Meldpunt Misbruik, www.meldpuntmisbruik.nl. In deze ppt presentatie wordt regelmatig verwezen naar werkvormen uit het Stappenplan Veilige kerk dat je [hier](#) kunt downloaden.

LEESWIJZER:

Als je deze presentatie gaat gebruiken is het volgende van belang:

1. Stel vooraf vast voor welke doelgroep je deze presentatie gaat gebruiken. De presentatie kan gebruikt worden voor zowel de kerkleiding, jeugdleiders, de gemeente. De ppt is minder geschikt voor jongeren. Daarvoor kan je beter een actieve werkvorm gebruiken zoals je die vindt in het Stappenplan Veilige kerk, bijlage bij Stap 3: Kringgesprek 'Zo zijn onze manieren' en Stellingenspel 'Omgangsregels in de groep'.
2. Leg vast wat je met de bijeenkomst wilt bereiken. Zie de doelstellingen verwoord onder het kopje DOEL. Vul deze eventueel aan. Is de ppt daarvoor het meest geschikte middel?
3. In de Ppt zijn werkvormen opgenomen waarmee je direct aan de slag kunt gaan tijdens je presentatie. Werkvormen zijn een belangrijk middel om je doelgroep bij het onderwerp te betrekken. Laat dus elke avond, voor welke vorm je ook kiest, je publiek aan de slag gaan!
4. Maak een keus uit de dia's die je wilt gebruiken. Ter introductie van het onderwerp zijn de eerste 9 dia's opgenomen. Je kunt na deze introductie ook overstappen op werkvormen uit het Stappenplan Veilige kerk, afhankelijk van de doelstelling van de avond.
5. Onderaan de meeste dia's zijn aanvullende notities opgenomen. (De notities vind je door boven in de menubalk te klikken op de optie: Beeld en kies in het menu de optie: Notities.) Pas deze tekst eventueel aan met informatie die je die avond graag wilt delen, passend bij je doelgroep en de doelstelling die je vooraf hebt vastgelegd.
6. Wees je ervan bewust dat zich onder je gehoor waarschijnlijk ook slachtoffers (en daders!) bevinden. De presentatie kan een trigger zijn waardoor eerdere ervaringen bij het publiek naar boven komen. Je kunt de spanning helpen doorbreken door in je introductie b.v. deze tekst uit te spreken: *'Ik realiseer me dat het onderwerp gevoelig kan liggen. Mogelijk bent u zelf of iemand uit uw omgeving betrokken bij een vorm van seksueel misbruik. Tijdens de presentatie kan ik niet ingaan op persoonlijke verhalen. Daarvoor kan ik wel een afspraak met u maken. U kunt ook contact opnemen met het Meldpunt Misbruik.'*

DOELGROEP:

Stel je doelgroep vast: Kerkleiding / jeugdleiders / gemeenteleden / ... /

DOEL:

Wat wil je met je presentatie bereiken?

- Bewustwording van het belang van veiligheid in de kerk
- informeren over het fenomeen seksueel misbruik
- weerstand ontdekken bij jezelf en tools aanbieden om te veranderen
- introductie vertrouwenspersonen
- bereidheid vergroten voor zorgvuldig aanstellingsbeleid
- begrip voor gevolgen van misbruik voor slachtoffers
- ...

MIDDEL:

ppt, diverse werkvormen, casus bespreken.

TITEL:

Een veilige kerk

Subtitel: *de ongemakkelijke realiteit van seksueel misbruik in de kerk en het belang van preventie*

PPT PRESENTATIE

DIA 1 en 2

Welkom en introductie op de avond. Met de subtitel 'de ongemakkelijke realiteit' geef je direct weer dat het voor iedereen een zeker 'ongemak' is. Meld dat je hier later (dia 7) op terugkomt.

DIA 3

Wat doet het Meldpunt en wat niet? Lees dit goed door: [Taken en werkwijze - Meldpunt Misbruik](#)

DIA 4

De vertrouwenspersoon van het Meldpunt Misbruik biedt slachtoffers een luisterend oor, helpt hen bij het maken van een keus of zij al dan niet iets met hun ervaring willen doen. De vertrouwenspersoon van het Meldpunt Misbruik begeleidt slachtoffers, indien gewenst, bij het indienen van een klacht bij de klachtencommissie.

Bij deze dia kan je ook de interne vertrouwensperso(n)en introduceren. Vermeld dat deze personen door de kerkleiding zijn aangesteld. Geef informatie over hoe deze personen bereikbaar zijn en wat je van hen kunt verwachten. Lees over taken en niet taken van de vertrouwenspersoon de info op de website: [Aan de slag - Meldpunt Misbruik](#).

DIA 5

Wil je meer cijfers? Download vanaf de site veiligekerkerk.nl: [White Paper \(veiligekerkerk.nl\)](#)

DIA 6

Onderaan de dia vind je in de notitie de verklaring van de onderdelen klacht, melding, signaal, advies. Zie ook het jaarverslag op de website: [Jaarverslag - Meldpunt Misbruik](#)

DIA 7

Realiseer je dat ongemak bij dit onderwerp ook bij jezelf een rol kan spelen. (H)erken en accepteer dat. Als je je eigen verlegenheid kunt 'omarmen' kan je omgaan met de verlegenheid van de ander.

DIA 8

Waarom slachtoffers zwijgen: schaamte, angst niet geloofd te worden, beschermen van dader (loyaliteit), schuldgevoel. Bekijk vooraf, bij de voorbereiding van deze avond zelf de documentaire en de website: www.niksaandehand.com. Kan je materiaal hiervan gebruiken bij je voorlichtingsavond?

DIA 9

Leg uit dat iedereen die een kerkelijke functie heeft (van predikant tot organist tot koster tot...) zich bewust moet zijn van de situatie van machtsongelijkheid die de functie met zich meebrengt. Daarom is de stelregel dat elke kerkelijke functionaris eenzijdig verantwoordelijk is voor het zuiver houden van de relatie. Ter verduidelijking: ook al staat iemand in zijn haar nakie voor je, jij bent als kerkelijk functionaris verantwoordelijk voor wat je daarmee doet.

DIA 10

Tijd om samen met je publiek aan de slag te gaan. De werkvorm heeft twee onderdelen: 1. Wat vind jij hiervan (beoordeling), 2. Wat doe jij als omstander in zo'n situatie (gedrag)? Zorg ervoor dat je voldoende groene, rode, oranje kaarten hebt. Afhankelijk van de grootte van het publiek kan je in één groep blijven of in groepjes uiteen gaan. Het doel van deze werkvorm is om met elkaar in gesprek te komen over grenzen en het aangeven ervan. En: hoe kan jij je rol als omstander van invloed laten zijn? Je kunt ook eventueel de werkvorm Situatieschetsen uit het [Stappenplan Veilige kerk](#) gebruiken. Na deze werkvorm (en eventueel een 2^e kop koffie?) ga je verder met dia 12.

DIA 11

Je kunt er ook voor kiezen een casus te bespreken. Daarvoor heb je kleine groepen nodig. Onderaan deze handreiking vind je twee cases die je kunt gebruiken: de casus Gerda en de casus GertJan.

DIA 12

Gebruik het filmpje dat in een link in deze dia is opgenomen. Benadruk dat een steunende omgeving van cruciaal belang is. De omgeving kan steunend reageren door de volgende zinnen uit te spreken: Dank je wel voor je vertrouwen. Wat erg dat dit je is overkomen. Wat kan ik voor je doen?

DIA 13

Wat kan je als kerk doen om misbruik te voorkomen? Soms zinkt de moed je misschien in de schoenen. Je kunt het toch nooit helemaal voorkomen.... Zo'n houding is risicovol, je bent geneigd om weg te kijken. 'Bij ons gebeurt dit niet' is geen preventieplan. Gebruik het stappenplan Veilige kerk en maak er serieus werk van!

Ook deze dia geeft mogelijkheden om samen met je publiek aan de slag te gaan m.b.v. één van de werkvormen uit het [Stappenplan Veilige kerk.](#) Wil je meer preventiemateriaal gebruiken, kijk dan op de site www.veiligekerk.nl, een platform, opgezet door meerdere kerkelijke meldpunten waarop je veel informatie kunt vinden.

DIA 14

Is je doelstelling van de avond om weerstand tegen preventie of tegen het spreken over seksueel misbruik weg te nemen? Dan kan je hier een werkvorm van maken. Gebruik daarvoor de werkvorm 'Omgaan met weerstand' van de bijlage bij Stap 1 uit het [Stappenplan Veilige kerk.](#)

DIA 15

Je kunt hier ook een werkvorm van maken: Hang aan de muur 10 A4tjes met op elk A4tje een cijfer, oplopend van 1 tot en met 10. Nodig je deelnemers uit te gaan staan bij het cijfer dat zij geven aan hun gevoel van veiligheid in de kerk. Let erop dat niemand de uitkomst beoordeelt, ieder mens heeft zijn eigen ervaring met veiligheid in de kerk en de uitkomst kan dus erg uiteen lopen. Je kunt wel doorvragen: "Wil iemand zijn / haar keus toelichten?". Houd ook dit veilig; het is ook prima als er geen antwoord gegeven wordt.

DIA 16

Met deze afsluitende dia informeer je het publiek over de mogelijkheden om in contact te komen. Herhaal deze gegevens in een stukje in het kerkblad, de nieuwsbrief, de website of andere communicatiemiddelen die jouw kerk beschikbaar heeft. Het Meldpunt Misbruik heeft voor alle kerken die aangesloten zijn (NGK, GKv CGK, HHK, vGKN) folders, posters en flyers beschikbaar. Je kunt het materiaal opvragen via: info@meldpuntmisbruik.nl.

CASUS

Een casus kan gebruikt worden als oefenmateriaal voor kerkleiders / jeugdleiders. Het bespreken van de casus is met name bedoeld om feeling te krijgen bij de materie. Bij de 'oplossing' van de cases zijn meerdere opties mogelijk. Duidelijk moet zijn dat het slachtoffer het tempo bepaalt, tenzij er sprake is van een acute situatie zoals b.v. actueel misbruik bij minderjarigen. Download het protocol en raadpleeg hiervoor Stap 8 van het protocol: [Protocol - Meldpunt Misbruik](#)

Casus I Gerda _ app berichten

Gerda is een 15-jarige, onzekere tiener. Haar uiterlijk zit haar in de weg, ze vindt zichzelf lelijk en onaantrekkelijk. Ze wordt gepest door klasgenoten, deze pesterijen richten zich met name op haar uiterlijk, precies de zwakke kant van Gerda. Daardoor wordt ze bevestigd in het gevoel waardeloos te zijn. In de groep verbergt ze haar onzekerheid door onverschilligheid en een grote mond. Maar meestal sluit ze zich af van leeftijdgenoten en ook met volwassenen maakt ze nauwelijks contact.

De jeugdleader Frans merkt dit op en bespreekt dit met de jeugdouderling Kees. Deze jeugdouderling vertelt dat hij juist wat ingang krijgt bij Gerda en dat hij zal proberen een vertrouwensband met haar op te bouwen.

De moeder van Gerda ontdekt op de mobiele telefoon van Gerda app berichtjes van jeugdouderling Kees met seksueel getinte teksten. Als ze Gerda daar mee confronteert wordt Gerda boos en verbiedt haar moeder zich ermee te bemoeien.

De moeder van Gerda komt bij jou (jij bent haar wijkouderling*) voor advies.

VRAAG: Wat is jouw taak? Welke stappen moet de kerkenraad nemen?

LET OP:

Raadpleeg het [protocol](#) voor gemeenten die geconfronteerd worden met seksueel misbruik. Dit protocol is door de genoemde kerkgenootschappen leidend bij zaken van seksueel misbruik in kerkelijke relaties.

Gerda is weliswaar minderjarig, maar met haar 15 jaar wel mondig. Betrek Gerda dus overal bij.

*) Je kunt deze casus ook als jeugdleiders bespreken. Wijzig de 'wijkouderling' in 'jeugdleader'.

Casus II GertJan

GertJan is een 19-jarige betrokken jongere van jouw gemeente. Jij merkt op dat hij sinds een aantal weken niet meer in de kerk komt en nauwelijks reageert op mails die je hem stuurt. Je besluit om contact met GertJan op te nemen. Tijdens jullie gesprek vertelt hij dat hij een aantal weken geleden door jongerenwerker Sandra op de terugweg van een kerkelijke meeting is betast. Na het tanken had ze de auto stilgezet en hem gevraagd hoe dat nou komt dat zo'n mooie jongen geen meisje heeft. Ze vroeg door naar zijn intieme seksuele leven / identiteit en betastte hem. Hij merkte dat zijn lichaam hierop reageerde, waarop ze aangaf dat hij het blijkbaar best prettig vond. Hij loopt hier al die weken vol schaamte mee rond. Hij komt niet meer in de kerk, vermijdt de buurt waar Sandra woont, maar merkt dat hij hiermee niet verder kan.

VRAAG: Hoe reageer jij? Zet jij stappen en welke zijn dat?

LET OP: GertJan is eigenaar van het verhaal. Ga niet opnieuw over zijn grenzen door zaken te regelen buiten hem om. Laat GertJan de keus of hij hier iets mee wil doen en zo ja, laat hem het tempo bepalen.